

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринка ч. 10, П. пош. Конто почт. шваб. 143.322</p> <p>Адреса для телеграм: «Діло», Львів.</p> <p>Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописи не звертаються</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в крив. 450 збл.</p> <p>За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. по- штою 750 збл., Німеччині 750 збл., Швейцарії 8 шв. фр., Чехо- словаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 збл., Австрії 750 збл. — Зміна адреси 1 год.</p>	<p>В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ.</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	---	---

Політичні справи.

Перше читання проекту зміни конституції. — Компроміс у справі самоврядування буде поданий сьогодні до відома. — Господарська програма уряду.

Варшава 30. червня 1926.

Марш. Ратай вернувся сьогодні до Варшави й обняв урядування. Негативно зачне даліше розмови з представниками фракцій у справі узгодження проектів зміни конституції, оголошених окремими клубами. Кажуть, що проекти зміни конституції можуть прийти на даний порядок союму вже завтра, але перше читання тих проектів повинно відбутися шойно на першій за сіданні найближчого тижня.

Вчора відбулося засідання соймової адміністраційної комісії, яка мала зайнятися виробленням проекту самоврядних законів, що до яких прийшло до порозуміння між п'ятьма польськими партіями. Посол д-р Інслер (Жид. Клуб) поставив внесення на відложення засідання з огляду на те, що самоврядні проекти уряд узяв назад. Комісія прихилилася до того внесення й ухвалила відложити дискусію до часу поладнання цієї справи.

З черги приступлено до обговорення техніки наряд над самоврядними законами. Промовляло кілька послів, м. ин. і пос. Козубський (Український Клуб), що спротивився ухваленню самоврядних законів теперішнім соймом. У висліді рішено обмежити загальну дискусію до 2 год. Нинішньому засіданні пос. Яворовський має поінформувати про зміст постанов, що містяться в компромісовому проекті.

На нинішньому засіданні сенату представив господарську політику держави мін. Клярнер. Він заявив, що мета його програми — уніфікація господарки. Населення Польщі в шістьдесятьох відсотках складається з селянства, а тільки 135 працює в промислі. Доходи з рільництва дають менш, ніж 1/3 загальних доходів. Тому наша головна задача — збільшення рільничої продукції і піднесення добробуту рільництва, яке є найбільшим консументом промислової продукції. Однак на шляху до реалізації тої задачі мусимо спиратися на закордонні кредити, довгорочинцеві на рільничі меліорації і короткорочинцеві на численні потреби рільництва. Уряд зверне увагу також на промисл, але тільки на такий, що має вигляд на експорт, а одночасно задоволює би потреби краю, отже прицтво, гутництво і промисл лісовий.

Окремо спинився міністр на пашпортній справі. Він заповів, що дасть пашпортні полекції в справах господарських, але здержувати не виїзд за кордон, що має характер люксусу, так довго, як довго польська валюта не буде уздоровлена.

Щодо митових тарифів, то уряд с за низькими тарифами, бо краї, що мають дешеві сировини й дешеву робочу силу, повинні бути країнами й дешевої продукції. Однак мусять бути умови для такої продукції. Польська податкова система не є одноставна і вимагає основної ревізії.

На закінчення міністр сказав: Ми є в дуже важкій господарській і фінансовій ситуації, однак маємо добрі вигляди на розвиток. Будемо примувати до господарської уніфікації дільничу, до поправи валюти, до збільшення рільничої продукції і влекшення дешевої промислової продукції.

Самоврядування і громадські вибори.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 29. червня 1926.

(Ж.н.) — Деякі наші установи та приватні особи, що цікавляться справою самоврядування, заступленого у нас все ще державно-адміністративними органами, хотіли би вже нині залаякомитися із текстом законопроекту, будучи то виготовленого в адміністраційній соймовій комісії, і ось звертаються за тим текстом до Варшави. Воно кажує, що ширший загаль не визнається в останній фазі 3-ох літніх перипетій тієї справи і тому не від речі буде додати в доповнення статті п. н. «Одно порозуміння» («Діло» з 25. червня, слідує пояснення).

Адміністраційна комісія взагалі ще текстом самоуправного закону не займалася. Досі комісія рачила лише над тезами, які мають лягти в основу закону чи — вірніше — законів, коли мати на увазі, що близько три роки тому уряд вінс до сойму 6 законопроектів про самоврядування. Ухваленіми є саме ці тези, але не в адміністраційній комісії, а в утвореній свого часу Ратаєм комісії польських партій для порозуміння в цій справі як вислід такого порозуміння представників 5-ти польських партій. Редакцією самих законів займається комісія вже на найближчому заїданні, яке заповіджене на 30. червня.

Спершу комісія гадала приносивати вироблені компромісово собою тези до заїданні урядових проектів, вносячи до них відновлені поправки, а то й цілком перепачуючи поодинокі статті. Однак вчора, на нараді голови комісії посла д-ра Путека (Визвол.) з міністром внутр. справ Млодзюновським, вияснилося, що уряд рішив завернути ці сойму всі свої колишні проекти, яко такі, що їх нинішнє міністерство внутр. справ не хоче підтримувати. А проте у висліді тої розмови уряд відкликає лише 2 проекти (про в і б о р ч у ординацію до сільських громад і міських рад), а 4 залишив у соймі. Тому, що всі шість законів, які комісія має предявити на пленум, будуть мати приблизно яких 1000 статей — перед комісією ще чинила робота. Всеж такі голова комісії пос. Путека заявив Вашому кореспонденту, що ця прія підє вже в надзвичайно швидкому темпі, так, що весь закон повинен найтис на нарадах соймового пленуму у першій половині липня ц. р. Уряд займе становище до рішень комісії на її засіданні, однак і сів пос. Путека виходить, що уряд не буде опонувати проти змін, які комісія поробить у 4-ох залишених урядових законопроектах та цілком нової редакції 2-ох інших самоуправних законів. Щодо реалізації законів, то мін. Млодзюновський обіцяє пос. Путека зробити це в найближчому часі після ухвалення законів соймом.

В розмові на тему болячки наказних виїтів і бурмістрів (т. зв. комісарів) у Сх. Галичині, пос. Путека заляос тут у великій мірі вини на само українське громадство, яке не виявило достаточної енергії в поборюванні того зла. Він каже, що давно вже треба було правуватися аж до Найвишого Адміністраційного Трибуналу у: адже старий австрійський закон каже, що примнене в ладзичайних обставинах самоврядування мусить бути відновлене найдалше до 3-ох місяців. Істнування довгими роками насильств «комісарів» є явно протизаконним насильством і приклад виграного перед Адмін. Трибуналом процесу, який антицеля розвазана краківська міська рада, якуте, що суд мусить стати в обороні явно насильованого закону.

Про справу громадських виборів запитував я саме сьогодні одного високого міністерського урядовця, до цієї справи причасного. Я дістав відповіди, що справу комісарів у Сх. Галичині бувало державні комісарі ух. усунути. На задути у найближчому часі усунути. На задути у найближчому часі усунути. На задути у найближчому часі усунути.

Поширюючи клич: «Свій до свого» і заїдючи розбудову нашого економічного життя, стасмо на реальний шлях.

Не хочемо ніяких жертв від нашого Громадянства. Бажаємо тільки, щоб переісмічилось, що в своїй установі одержить товар якість і по приступних цінах.

Річ зовсім природна, бо

Кр. Мол. Союз „Маслопозн“ в Стрию

зі своїми складами у Львові, Стрию, Станиславові, Самборі, Перемішлі і Золочеві є великим підприємством та побирає товар з першої руки, вироблений під доглядом союзних техніків.

1866 10—13

Розв'язання райхстагу або динісія уряду.

Берлін, 30. червня 1926.

Дня 29. червня було засідання ради міністрів. Канцлер д-р Маркс здав звіт із перебігу переговорів зі сою-демократами в справі відшкодування для бунів пануючих. Уряд задукує розв'язати райхстаг, колиб відкинули його проект. Колиб през. Гінденбург не дав згоди на розв'язання парламенту, тоді уряд подасться до динісії.

Страшний вибух гранати.

Ковель, 30. червня 1926.

В околиці Підвірська (за Ковелем) підля 45 полку піхоти відбувся 30. червня полевий виправ. Коли відділ машинував полем, нечепили вибуху 18-центиметрової гранати старого артилерійського стрільця, що було зарпте в землі при самій дорозі, можливо що ще від світового війни. Наслідки вибуху були страшні: 37 воїнів було вбитих на місці, 30 тяжко ранених, 11 легко ранених.

Катастрофа пожевої у Скільщині.

Скопє, 30. червня 1926.

У Скільщині, від Синевіського до Лавочного, наслідком безперервних дощів заїті поля збіжжя знищені. В горах нужда, а наслідком теперішніх дощів може зрости до гіричних розмірів. Також між Миколаєвом і Пісочною сіножати заїті, наслідком чого великі втрати.

3 судової салі.

За приналежність до Української військової Організації.

Львів, 1. липня 1926.

Вчора промовляв й оба останні оборонці: д-р Шухевич і д-р Глушкевич. Іх промови протягнулися до 3. год. попол., після чого розправу відложено до год. 5. В 5. год. розпочав своє резюме провідник розправи, однак в 8. год. його перервав до нині, год. 9. рано. Сьогодні після докінчення резюме присяжні відбудуть нараду над поставленими питаннями. При суд буде оголошений ок. 2 год. попол.

Докладне звідомлення з обох останніх днів розправи подамо завтра.

Біржа.

Гроші.

Банк Польський платив у Варшаві за долара 960. В приватних оборотах 983 до 980. Банки польські закупили в цілі державі оводі мільон 800 тисяч доларів. Подача доларів тріває далше. На львівській приватній біржі американський долар 975—978, канадський 965—968.

Збіжжя.

Слабє заїчкалення, ошеницею і житом при сильній подачі. Ціни на загаль удержанні. Тенденція далше знижко з настрій споживачів. Шпешка била 42—43, пшениця червона 4750—4750, жито 2650—2750, жемін 3221—3225, овес 3150—3250.

Кріза режиму у Франції.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 24. червня 1926.

I.

Хто дійсний голова нового французького міністерства, Кайо чи Бріан? Формально, правда, головою є Бріан. Тай не можна сказати, що Бріан другорядна особа. Золотоустий син властителя підрядного готелю в малім бретонським містечку, він є отсе президентом міністерства — десятий раз. Незрівняний парламентарний тактик, має він за собою майже безприкладну рутину в складанні парламентарних коїнацій. Хочете кабінету лівого, соціалістично-радикального? Бріан його аложить. Хочете кабінету правого, з виключенням соціалістичних елементів? Бріан змайструє його через ніч. А хочете міністерства посереднього, ні првого ні лівого? Хто инший, як не Бріан найкраще його аложить? Він знає до найменшого подробиць гру інтриг і маневрів, апетитів і замислів безчисленних груп і гуртів французького парламенту; а супокійні нерви і кольосальна сила беззладности (дехто каже навіть просто: лінивства) знаменито заступас йому місце високої умової культури. В нормальних часах не було би йому пари у Франції; навіть старому парламентарному героєві Клемансові Бріан нераз і удачно підставляв ногу. В нормальних часах!

Але нинішні часи у Франції — хто може їх назвати нормальними? Упадок французької валюти, що з кожним днем більш занепокоює людність, є тільки найбільше помітним, найбільш алярмуючим, та далеко не найстрашнішою серед численних, і з кожним днем численніших, проявів занепаду й розкладу політичної будівлі сьогочасної Франції — розкладу демократичної, парламентарної республіки.

Бріан — віртуоз у грі на парламентарнім інструменті. Він на грітій провів свої найкращі роки. Аж нині інструмент той розлітається на чотири вітри, кріза режиму зазначується шораз очевидніше, і де тут Бріанові, до того ще й старому, звиш 60-літньому і фізично ослабленому, спромогтися на ратункове діло! Він правдивий парламентарист, ідеальний політиканець (прошу Редакцію дозволити мені ужити цього вислову), а тимчасом Франції вже треба не „політиканця“, а державного мужа. Бо часи не такі настали.

II.

Думас дехто (на безрибу...), що таким мужем буде Кайо. Теоретично він, хоча й син королівського міністра, лівий демократ і радикальний республіканець. Теоретично! Бо що саме криється на дні душі того 63-літнього, давно живого, нервового і пристрасного старця, того ніхто не знає. Те певне, що в його таємній скриті, держаний за границею, у Флоренції, знайдено 1918 року рукою його написаний подрібний план незаристичного державного замаху, з ним, Кайом, очевидно як „цезарем“ — план затитулований про-речисто „Рубікон“. Усе у тім плані було передбачене: котрі полки мають захопити Париж, хто має піді

З друкарні Витавницької Спідки Ціна* 1 рубль 50 коп.

під ключ, — усе, що слід у таких випадках. Плану того Кайо не відікся навіть на розправі в сенаті, а проте він від того часу вже вдруге міністр, тепер навіть заступник президента міністрів, муж довіря і надія всіх французьких демократично-республіканських партій: проти нього є тільки крайні праві і комуністична група — якій пахне очевидно інша диктатура.

III.

Бо не про що інше, як саме про диктатуру, поки що соромливо називали тільки фінансовою, йде річ у Франції. Ніхто тут уявляє не міє про те, щоб можна було стабілізувати французьку валюту і вивести французький скарб від банкрутства — без фінансової диктатури. Питання тільки, чи фінансова диктатура справді може встоятися і вивести державний скарб, сама в собі відокремлена від решти державного апарату, що остався б і надалі полем демократично-парламентарних маневрів.

Наче каторжник свою залізну кудлю, таскає Франція за собою важку спадщину своєї Великої Революції, спадщину фізичну й моральну.

Фіанчину: в занепад, можна сказати — вимиринні раси. Видіючи війну цілій Європі, Велика Революція засудила була на смерть на полях бити не менше 1,700,000 Французів, ціле покоління мужин у повній силі життя, і вже тим одним актом підкосила раз на все життєвий гін, розплідний інстинкт французької людності самої в собі, і в порівнянні з сусідніми європейськими народами зокрема. Пізніші демократичні (себто на засади загальної військової браки організовані) війни доконали решти. Людина XVI. політизм був по собі чинило Французів рівне числу Німців — чини є Німців майже втричі більше Французів...

Моральна спадщина Великої Революції у Франції ще тяжча фізичної. Релігія і мораль підкопані; авторитет розбитий; тріумф матеріалізму; розклад родини пропагандою розводів і неминує з тим зв'язаний аристократизм; індивідуалістичний кодекс цивільний; що розпорошує селянську власність; соціалістичне законодавство про розширення державних монополій і удержавлюваних промислів, законодавство, яке нівеєчить одиничну ініціативу, перетворює шораз більше людей в урядовців та шораз більше понижуює видатність і якість продукції — ось тільки одна частина і в гараздів, якими наділила Франція її Велика Революція.

З кожним роком поширюється дріст неуправленої землі: з 3 мільйонів 800 тис. гектарів, у 1913 р. на 4 міль. 650 тис. гект., в 1922 р. 4 міль. 150 тис. гект., в 1923 р. життєвий хребетний стриж нації, селянська хліборобська людність, вигасає: 1911 р. було її 5 міль. 300 тис., в 1923 р. вже тільки 3 міль. 900 тис.

До соціальної неспокійності долучується неспокійність політична. За 50 років існування Третьої Республіки мала Франція 70 міністерств. Від квітня 1925 р. до нині самих міністрів скарбу було тут 8. Немає на се ради; немає нікого відповідального. Коли сувереном є вісімсот політиків і сенаторів, у котрих що голова то розум, а що гурток то інша програма, тай в котрих місце почуття особистої відповідальності займає самозрозуміла жура, щоб приподобити виборцям задля поновного вибору, — то чи дивно, що державний корабель потопав?

Чи зарадить усьому тому кабінет Бріана, Бріана, котрий ще недавно тому чванився в парламенті, що ось він „пристрастний республіканець"? Чи може виділити Франція Кайо, котрого Бріан тому кілька років прилюдно клеймив: „демагогом-пліотократом"? Сумніваємося дуже — хотіли ми сказати, але похилившись, признаємося, що ліжких сумнівів у цьому й не маємо. Це завдання не на злість Бойна, ні Кайо.

Жіночі модні матер'яли

Шовки, Полотна

Мужеські сукна

1631

24-2

РЕКЛАМНА

ФІРМА

РОМАН

ЗУБИК

бульв. Галицька 16

В найліпшій — але то: найліпшій! — разі властєсть Кайові полатати бюджет і приблизно устаткувати франка.

В. Левицький.

Шукання „спільної мови".

Дискусійні вечори „Інституту національних меншостей".

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 25. червня.

(К.) Т. зв. „Інститут для розсліду справ національних меншостей", який оснувався у Варшаві яких два місяці тому під головуванням посла Ст. Тугута — про що „Діло" у свій час повідомляло — розпочав у цим місяці серію дискусійних вечорів, на які запрошує чільніших політиків і громадських діячів Польщі, України і Білорусинів.

Інавгураційний такий вечір відбувся дня 16-го ц. м. у гарній стильовій залі на Старому Місті ч. 31. Із Польщі присутніми були послы: Тугут і Хоминський (Клюб Праці), Заремба (П. П. С.), сен. Возницький (Визволене), адв. Ледницький, Осмоловський, Волошинський, Старжинський, Голушко і м.; з України були: сен. Черкавський, послы Козницький і Хруцький, секр. Сойм. Ключов Косоноцький, А. Лівницький, Яр. Лукасевич, ген. В. Сальський, п. Ковальський, ред. І. Рудницький і м.; із Білорусинів: пос. Єремич. Збори мали характер „товариського чаю" і мабуть цей характер поклав свою печать і на промови, виголошені в той вечір: квітло й процвітало пустослів'я.

Віакрив збори пос. Тугут заявив, що не знає, чи справа національних меншостей є для Польщі справою першорядною чи другорядною ваги, знає лише, що є справою необхідною для поладження і тому всіх зусиль хоче вжити, щоб до її поладження допомогти. Взаємну виміну думок у безастережній широті та спокійному тоні товариського розмови на неутраляльному ґрунті необов'язуючих сходин — вважає промовець одним із головних чинників, що спричиняться до розв'язання непростого мряки, яка окутує наболілу справу. Колись промовець — мовляв — сам старався розв'язувати цю справу (натяк на час свого міністрування), але нічого не вдалося йому зробити, бо оточення було сильніше за нього; тепер він хоче йти до ціли іншим шляхом, а то приціплюванням серед самого польського громадянства розуміння ваги справи та поступенно змінювати дотеперішні його настрої. Пос. С. Козницький пригадав ті часи, коли стрічався разом з Польськими у спільній боротьбі проти царату й спільно сидів із ними по в'язницях. Тоді ніхто з них не думав, що ролі на стільки зміняться, що прийдє польська демократична республіка а діти України не зможуть ходити до рідної школи чи вільно молитися у власній церкві. (На жаль, промовець видно не зорієнтувався зразу у цілях і характері сходин і в дальших виводах деякі місця його промови прикро вразили присутніх Українців, тим більше, що пос. Козницький займає чейже пост голови Української Парламентарної Репрезентації). Адв. Ледницький й запевнював, що польська демократія не хоче лізати в санктуарію збірної чи індивідуальної української національної душі та не хоче бути її жандармом; про польську демократію говорив теж пос. Заремба, який апелював до української та білоруської

демократії поборювати „націоналізм" у своєму громадянстві (!); багато глибше й розумніше обхопив справу п. Осмоловський (б. Голова Земської Управи на Волині), а найбільш реально говорив пос. Хоминський, який передбачив актуальність українсько-білоруської справи для польської внутрішньої політики шойно тоді, коли в законодавчих тілах України й Білорусини творитимуть „зачок при пазі". Ред. Голушко згадав про трагічну смерть С. Петлюри й закликав вшанувати його пам'ять повстанням з місць. Дальше промовляв Українці й Білорусини. П. Ржепецький й доказував, що польська демократія досить нічогісенько у справі національних меншостей не робила, і то навіть там, де рішучо робити могла; і так нпр. міністерство освіти стало домоною ендеї при повній байдужості та інерції т. зв. польської демократії. Промовець казав теж на фальшиве оперування терміном „націоналізм" у відношенні до України та Білорусинів. Пос. Хруцький й наважало до апелю „рівності" і заявив, що „рівність" прийде лише тоді, коли Українцям буде признано право самовизначення. П. Ковальський (голова Центрального Емігрантського Комітету) дякував за вшанування пам'яті Петлюри, однак при цій події зовсім непотрібно налякував на один момент із минулого, яким нема чого чванитися. Пос. Яремич коротко побажав успіху „інститутові в реальній праці над зміною психіки польського громадянства. Пос. Тугут ще раз запевнював про ширість своїх замірів — і на цим закінчилася ота млісна „гербатка".

— Більше діловий субстрат для дискусії дав реферат ред. Голушка на других сходинах, що відбулися 24. ц. м. Реферат мав назву „Програма санації відносин на „східних кресах". Коли порівняти цей реферат прелєгента з його відчитом, виголошеним недавно у Львові, то прелєгент є тепер ще менше ласкавий: він вважає вже й автономію неактуальною. Навіть (казав він тепер), колиб повстав уряд, який всецільно стояв би на послугах ідей польської демократії, то він не міг би завести автономії, бо на перепоні стоїть старий, ворожий цим ідеям, адміністративний апарат і таке вороже „кресове" польське громадянство. Отже прелєгент голосить „реальну" програму: радикальна зміна осіб на кермуючих адміністративних становищах (міністерства, воєводи, старости), зміна шкільної та культурно-освітньої політики, заохочення політ. шикан, заведення самоврядування по містах і селах, переведення земельної реформи, припинення України і Білорусинів на державні посади, примус вивчення української мови для всіх польських урядовців і т. п. Всіми тими заходами прелєгент хоче створити „психологічну передумову, щоб українське громадянство було злібне до угоди (!)". Автономія — на думку прелєгента — може бути завведена саме на основі такої угоди, яку заключено би у слідуєчій соймі.

Проти такого ставлення справи виступили гостро та однозгідно всі українські промовці. Пос. Антін Васильчук заявив, що саме він ніколи не скривав своєї прихильності для ідей польсько-української угоди, але досвід останніх літ зневірив його й розчарував, а програма п. Голушка поглиблює що зневіру. Пос. Павло Васильчук пригадав прелєгентові існування української Холмщини, на яку той зовсім забув та змалював образки

з життя півня-українських земель на доказ повного безсилля польського денационалізаційного походу та стихійного зросту національної й соціальної свідомості українського народу. Ред. І. Рудницький й перестерігав прелєгента і його одиумів перед самообманом, що справа „автономії" може стати колись предметом торгу з українським народом, який має ширші і ясніші цілі.

— Шкаво, що промовці й із польського боку критично поставились до проєктів п. Голушка, і то не як до завеликих а замалих. І так п. Осмоловський й залив тату референта, наче би Польща могла колинебудь стати польським колонізаційним тереном та доказував, що не тільки взагалі на всіх східних землях нема місця для приєднання, але й після повної передачі землі в руки місцевого населення треба ще налагодити йому можливість заріркової еміграції; ген. Бабанський й говорив про абсурдність вічних колонізаційних ухвал та резолюцій усяких „кресових" організацій та про свій песимізм щодо зрілості польської політ. думки; пос. І. Космоўська вважала дошлюбнішим, ніж деякі проєкти прелєгента, змінити в польських школах систему впоювання в дітей і молоді наскрізь жахливої думки, що польська держава є тототажна з польським народом; проф. Камєнєцький теж гадів на справу „санації відносин" ширше, ніж дрібні уступки; інші промовці звертали на потребу перебудови устрою Польщі, який нині каже у Варшаві рішати про галицько-волинські справи людям, що поняття про ці справи не мають; і т. д. Після вислухання усіх тих, деяких навіть дуже неприємних уваг, поміж якими була теж тиха іронічна замітка пос. Тугута, що, мовляв, проєкти прелєгента є „угодовокимпромісові" (sic!, з польською заскоруждою суспільністю), п. Голушко виправдувався, що він має на душі лише гостро актуальні речі, які теж нині можна з негайно перестерігати; полемізуючи з Українцями, п. Голушко знову таки говорив про національну „шахівницю" у Сх. Галичині, повну нереальність гасла самовизначення для тамошніх Українців і т. п. На закінчення п. Тугут звернувся увагу на справді цікавий момент: що ось він вже чотири роки говорить у соймі з українськими послами і нині є від них ще дальше, ніж був спочатку; раніше, мовляв, вони казали скакати йому на 3-й поверх, нині кажуть на 6-ий, а він не може і на 1-ий! Висновок із цього зробив пос. Тугут такий, що „обі сторони взаємно не розуміють себе" і що тому мусять так довго говорити з собою, аж поки порозуміються...

— Очевидно, що говорити про якунебудь реальну вартість сходин ініціованих т. зв. „Інститутом для нац. меншостей", не приходить. Не мають вони й передусім тому, що беруть у них участь люди, що і самі не є при аладі і не мають на що владу майже ніякого впливу. Плятонічні тиради одиниць, що стоять осторонь кермуючих урядових кол та приходять на ші сходини титулом признавання себе до табору польської демократії чи т. зв. радикальної інтелігенції, — є позбавлені всякого практичного змісту. Такі сходини можуть мати хіба той єдиний ефект, що тих кільканаять душ-Польщі, які приходять туди, можуть з уст присутніх Українців та Білорусинів зааніюватися з вірним образом польської політики на українських і білоруських землях та з правдивими поглядами й настроями українського й білоруського громадянства. Українські й білоруські діячі, що перебувають у Варшаві, не повинні відтягатися від таких сходин, вважаючи єдиною своєю метою: розкривати очі присутніх там Польків на животну силу українського й білоруського народів та незломну їх волю у змаганні до вищих цілей, аніж ті чи інші примітивні, людським і господарним правом їм належні права. „Спільною